

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3073/2020
26.11.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина, Марине Милановић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Јасика, адвокат из ..., против тужених АД „Железнице Србије“ Београд и АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, кога заступа пуномоћник Ђорђе Ђурић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3122/19 од 03.07.2020. године, у седници већа одржаној 26.11.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3122/19 од 03.07.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3122/19 од 03.07.2020. године и Основног суда у Пожаревцу П1 160/17 од 09.04.2019. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке и предмет у укинutom делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 160/17 од 09.04.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезу тужени да му, на име накнаде штете за сменски рад за период од фебруара 2014. године до јуна 2014. године, солидарно исплате појединачне месечне износе наведене у изреци, са законском затезном каматом на сваки месечни износ од доспелости па до коначне исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезу тужени да му, на име накнаде штете за неплаћене трошкове за топли оброк и регрес за период од фебруара 2014. године до августа 2015. године, солидарно исплате појединачне месечне износе наведене у том ставу изреке пресуде са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости, па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени АД за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд да му, на име накнаде штете за топли оброк и регрес за период од септембра 2015. године закључно са децембром 2016. године, исплати појединачне месечне износе наведене у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости, па до исплате. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3122/19 од 03.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке, као и решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртм изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. ЗПП.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда, на коју је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у правом ставу изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код првотуженог био у радном односу по закљученом уговору о раду са анексима закључно са августом 2015. године, када је због статусних промена, његов уговор о раду пренет код друготуженог. Тужени „Србија Карго“ А.Д, као послодавац, преузео је Колективни уговор послодавца претходника „Железнице Србије“ А.Д. По закљученом Анексу 4. Уговора о раду од 01.09.2015. године, тужилац је почео да ради код друготуженог на пословима ..., а према наведеном Анексу, тужилац има право на зараду за обављени рад и време проведено на раду, зараду по основу доприноса пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и друга примања у складу са законом и Колективним уговором „Железнице Србије АД“. У Колективном уговору који се у спорном периоду примењивао код тужених, није наведена новчана вредност спорних накнада, нити су оне новчано исказане, већ је одређено да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час. У спорном периоду, тужени у листама са обрачунима зараде тужиоцу нису исказивали новчани износ спорних накнада. Тужилац тужбом у овој правној ствари, између осталог, потражује и накнаду за исхрану у току рада и накнаду за регрес за период од фебруара 2014. године закључно са децембром 2016. године, наводећи да му у спорном периоду ове накнаде нису исплаћене.

Вештачењем од стране вештака за економско-финансијску област је утврђено да по одредбама Колективног уговора за Јавно железничко транспортно предузеће првотуженог од септембра 1995. године, запосленом припада накнада за исхрану у току рада (топли оброк) у висини утврђеној у складу са Општим колективним уговором, односно другим прописима. Вештак је извршио увид у обрачуне зарада за тужиоца и утврдио да није посебно приказана накнада за топли оброк и регрес, за утужени период. Тужени нису доставили акт на основу кога би могао бити утврђен износ накнаде по основу топлотг обрака и регреса у уговореној нето цени рада по часу. Накнада за топли оброк обрачуната је од стране вештака у висини 20% од просечне зараде по запосленом у Републици Србији (односно 15%) и обрачун накнаде за регрес у

висини 100% једне просечне месечне зараде у Републици Србији (односно 75%), према последњем објављеном податку, у складу са Општим колективним уговором који је на снази од септембра 1995. године, којим су били предвиђени спорни трошкови и њихова висина.

Анекс Колективног уговора из 2006. године и важећи Колективни уговор закључен 24.03.2015. године не садрже регулативу која утврђује висину предметних трошкова.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили захтев тужиоца за накнаду за исхрану у току рада и за регрес за период од фебруара 2014. године закључно са децембром 2016. године, налазећи да су тужиоцу тражене накнаде урачунате приликом обрачуна зараде и утврђене кроз вредност радног часа. Осим тога, нижестепени судови су оценили да би утврђивањем висине предметних потраживања по основу рада применом Колективног уговора који је био закључен код туженог АД „Железнице Србије“ Београд („Службени гласник РС“ број 37/95 и 7/00), било повређено начело временског важења закона, јер наведени Колективни уговор није био на снази у спорном периоду, због чега није било места усвајању тужбеног захтева применом тог Колективног уговора.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Чланом 104. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13), прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду, а чланом 105. став 3. истог закона прописано је да се под зарадом у смислу става 1. овог члана сматрају сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тачка 4) и 5), члана 118. тачка 1-4), члана 119, члана 120, тачка 1) и члана 158. овог члана. Чланом 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то: за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Чланом 121. став 1. Закона о раду прописано је да је послодавац дужан да запосленом приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде достави обрачун.

Анексом колективног уговора АД „Железнице Србије“ („Службени гласник РС“, број 4/06) одредбом члана 2. измењен је члан 57. Колективног уговора и одређено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављен рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора, док је чланом 5. став 1. анекса, затим чланом 18. став 2. анекса 7. Колективног уговора од 23.06.2014. године, као и чланом 57. став 2. Колективног уговора за ЈП „Железнице Србије“ АД („Службени гласник РС“, бр. 4/2015) прописано да је у вредност једног радног часа укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час.

Законом о раду запосленима је дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, а послодавцима је остављена могућност да својим општим актом или уговором утврде висину тих накнада и да их прикаже у обрачунској листи запослених. Тужени током поступка нису доставили суду акт о висини ових накнада, као ни судском вештаку ради израде налаза и мишљења, из

чега се може закључити да исти није ни донет. Осим тога, висина трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора морају бити одређени линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на стручну спрему, звање и радно место.

Стога се не може прихватити, као правилан закључак нижестепених судова да су тужиоцу накнада за трошкове за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исплаћене кроз цену радног часа, с обзиром да тужени нису могли да се изјасне о њиховој висини, нити су износ накнаде трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора исказали у платној листи тужиоца, како је то прописано чланом 105. став 1. у вези са чланом 121. став 1. Закона о раду.

Наиме, по оцени Врховног касационог суда, није извршена конкретизација овог права из наведене одредбе Колективног уговора, јер се из оваквог утврђења вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова за исхрану и регреса, с обзиром да ове накнаде нису одређене у номиналном износу, нити су у номиналном износу исказане у обрачунским листама за исплату зараде тужиоцу. Притом, висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора, мора бити одређено у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихову стручну спрему, радно место и коефицијент за обрачун и исплату плате. То значи да уколико би се прихватило становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, тада висина накнаде за исхрану и регрес не би била иста за све запослене, јер би била у сразмери са коефицијентом радног места, што се не може прихватити и не би било правилно.

Сходно наведеном, Врховни касациони суд је нашао да је у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право, што је последично довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу обрачуна и висине тражене накнаде за топли оброк и регрес, датих у налазу и мишљењу вештака које суд није прихватио, због чега нема услова за преиначење нижестепених судова. Супротно оцени нижестепених судова, висина регреса и топлог obroка може се утврдити вештачењем на основу параметара из ранијих општих аката на основу законске или судске аналогије у циљу заштите права запослених, па ће првостепени суд оценити правилност налаза и мишљења вештака на основу члана 8. ЗПП. Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће утврдити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом донети правилну и закониту одлуку о овом захтеву тужиље.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, с обзиром да иста зависи од одлуке о главној ствари.

Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић